

UZASADNIENIE do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 18 czerwca 2014 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenia dla Wspólnoty (art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody).

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt. 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru (art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody).

Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 roku Nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 3 i ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Gościeradów PLH060007 został wyznaczony w związku z wypełnieniem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory i zatwierdzony jako obszar o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) w 2007 r. Decyzją Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2007) 5403) (2008/25/WE) [Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 12/383 z dnia 15.01.2008]

Obecnie status prawny obszaru określa decyzja Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE. L. z 2013 r., Nr 350, poz. 287).

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty – Specjalnego Obszaru Ochrony siedlisk Natura 2000 Gościeradów PLH060007 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 roku Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.) oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr z 2010 roku Nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (dokumentacja sieci Natura 2000, zawierająca zakres zgodny ze stosownymi decyzjami wykonawczymi Komisji Europejskiej) obszar Natura 2000 Gościeradów PLH060007 został wyznaczony dla ochrony stanowiska siedliska przyrodniczego Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*) (kod - 9170) oraz Ciepłolubna dąbrowa (*Quercetalia pubescenti-petraeae*)(kod- 9110). Kody zaczerpnięto z portalu Eionet http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal, będącego oficjalnym partnerem Europejskiej Agencji Środowiska (EEA).

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz.U.U.E.L92.206.7, Dz.U.U.E-sp.15-2-102 z późn. zm.).

Plan zadań ochronnych został opracowany w ramach projektu POIS.05.03.00-00-186/09 pn. "Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski", dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach prac nad projektem planu została sporządzona dokumentacja planu zadań ochronnych, której wykonawcą była firma Drogmost. Wyniki prac eksperckich posłużyły do przygotowania niniejszego projektu zarządzenia.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został sporządzony dla całego obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007, gdyż nie stwierdzono okoliczności, o których mowa w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody:

- 1) dla obszaru, ani jego części nie ustanowiono planu ochrony,
- 2) na terenie obszaru nie znajduje się park narodowy, rezerwat przyrody lub park krajobrazowy, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody,
- 3) na terenie obszaru nie znajduje się park narodowy lub rezerwat przyrody, dla których ustanowiono zadania ochronne uwzględniające zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody,
- 4) obszar nie pokrywa się w całości lub w części z obszarem nadleśnictwa, dla którego ustanowiony plan urządzenia lasu uwzględnia zakres, o którym mowa w ust. 10,
- 5) obszar nie znajduje się na obszarach morskich.

Przebieg granic obszaru w postaci mapy przedstawiono w załączniku nr 2 oraz opisano w załączniku nr 1 w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, tj. w układzie współrzędnych, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. 2012, poz. 1247).

Zidentyfikowanych zagrożeń w stosunku do siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*) najważniejsze wynikają z: uproszczonej, schematycznej gospodarki leśnej, ekspansji gatunków obcych geograficznie i siedliskowo.

Istniejącymi zagrożeniami dla zachowania właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*) są:

B02 – Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (wykonywane zabiegi pielęgnacyjne i hodowlane ukierunkowane były na protegowanie gatunków o większym znaczeniu gospodarczym, to jest dęba oraz obcych siedliskowo modrzewia i sosny kosztem gatunków

charakterystycznych dla siedliska lipy i klonu, co nie sprzyjają różnorodności gatunkowej i strukturalnej typowej dla tych zbiorowisk);

B02.04 – Usuwanie martwych i umierających drzew (w miejscach łatwo dostępnych martwe drewno usuwane było w całości, nie ma martwych drzew leżących);

I01 – Obce gatunki inwazyjne (w wielu miejscach, szczególnie wzdłuż linii oddziałowych i dróg oraz miejscami we wnętrzu drzewostanów, występują owocujące osobniki dębu czerwonego. Odnowienia tego gatunku pojawiają się łanowo i są trudne do zwalczania);

J03.01 – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (niektóre płaty siedliska posiadają zbyt duży udział gatunków obcych siedliskowo to jest sosny i olszy czarnej i nie ma w nich charakterystycznych gatunków grądowych: lipy drobnolistnej i klonu zwyczajnego).

Potencjalnymi zagrożeniami dla zachowania właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) są:

J03.01 – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (wprowadzanie dużych powierzchni podsadzeń jodły pospolitej i buka zwyczajnego oraz krótki okres odnowienia drzewostanu (duże powierzchnie zwartych młodników) w przyszłości może skutkować uszczupleniem charakterystycznej dla siedliska grądu różnorodności gatunkowej w drzewostanie i runie).

Ze zidentyfikowanych zagrożeń w stosunku do siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) najważniejsze wynikają z sukcesji zbiorowiska w kierunku grądu oraz ekspansji zaborczych gatunków obcych geograficznie i siedliskowo.

Istniejącymi zagrożeniami dla zachowania właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) są:

B02 – Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (płaty siedliska nie były wyróżnione w podziale leśnym i w określanych działaniach gospodarczych traktowane według ogólnie przyjętych zasad);

K02.01 – Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (w obszarze Gościeradów zbiorowisko świetlistej dąbrowy wykształciło się na siedlisku grądu subkontynentalnego na skutek długotrwałej antropopresji, której w przeszłości podlegały te lasy, hodowla dęba, wypas bydła, grabienie ściółki, wycinanie graba na opał doprowadziły do zaniku gatunków grądowych – obecnie płaty zbiorowiska zanikają w wyniku spontanicznej sukcesji następującej na skutek zaniechania w/w działalności ludzkiej);

I01 – Obce gatunki inwazyjne (w wielu miejscach, szczególnie wzdłuż linii oddziałowych i dróg oraz miejscami we wnętrzu drzewostanów występują owocujące osobniki dębu czerwonego – odnowienia tego gatunku pojawiają się łanowo i są trudne do zwalczania, natomiast w miejscach o luźniejszym zwarciu drzewostanów obserwowana jest ekspansja nawłoci późnej *Solidago serotina*);

I02 – problematyczne gatunki rodzime (w wielu miejscach o luźniejszym zwarciu drzewostanów obserwuje się ekspansję trzcinika piaskowego, maliny, jeżyn, kruszyny).

Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań stanowiącej załącznik nr 5 obowiązującej Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000.

Zaplanowane w planie zadań ochronnych działania ochronne mają na celu poprawę złego stanu ochrony przedmiotów ochrony.

W stosunku do siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) przyjmuje się następujące cele działań ochronnych:

Zmniejszenie udziału gatunków obcych ekologicznie (sosna zwyczajna) w drzewostanie.

1. Zmniejszenie udziału gatunków obcych geograficznie (modrzew europejski, dąb czerwony) w drzewostanie i zapobieganie ich rozprzestrzenianiu.
2. Zwiększenie udziału martwego drewna.
3. Zwiększenie różnorodności gatunkowej drzewostanu właściwego dla dojrzałego grądu do poziomu minimum 2-3 gatunki.
4. Zwiększenie udziału łącznego graba, klonu i lipy w drzewostanie.

W stosunku do siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) przyjmuje się następujące cele działań ochronnych:

1. Utrzymanie zwarcia koron drzew poniżej 70%.
2. Utrzymanie zwarcia podszytu na poziomie 20-50%.
3. Eliminowanie gatunków obcych w drzewostanie (modrzew, dąb czerwony).

4. Likwidowanie obcych gatunków inwazyjnych (nawłoc późna, dąb czerwony).
5. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony.

Działania, które pozwolą osiągnąć ww. cele odnośnie siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) związane będą przede wszystkim z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania obejmującymi:

- zmniejszenie udziału sosny i modrzewia w drzewostanie (usuwanie sosny i modrzewia w cięciach pielęgnacyjnych, stopniowe zmniejszanie udziału oraz sukcesywne wprowadzanie lipy drobnolistnej i klonu pospolitego);
- zapobieganie rozprzestrzenianiu się dębu czerwonego (systematyczne usuwanie owocujących osobników dębu czerwonego w cięciach pielęgnacyjnych i sukcesywne podsadzanie lipą drobnolistną i klonem pospolitym);
- zwiększenie udziału martwego drewna (pozostawianie martwego drewna (leżącego i stojącego) w drzewostanie);
- wprowadzanie pożądaných gatunków liściastych do drugiego piętra drzewostanu (podsadzenie lipy drobnolistnej, klonu zwyczajnego, jaworu pod okapem gatunków szpilkowych).

Działania, które pozwolą osiągnąć ww. cele siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) związane będą przede wszystkim z działaniami ochrony czynnej polegającej na:

- zapobieganiu rozprzestrzenianiu się nawłoci późnej (coroczne wykaszanie płątów nawłoci w bezpośrednim sąsiedztwie płątów chronionego siedliska na początku okresu kwitnienia (pobocza dróg, linie podziału powierzchniowego w miesiącu sierpniu);
 - likwidowaniu nowych ognisk obcych gatunków inwazyjnych (ręczne wyrywanie pojawiających się w płątach siedliska pędów nawłoci późnej i nalotów dębu czerwonego – co dwa lata w miesiącach czerwiec-sierpień);
 - zmniejszenie zwarcia podszytu (wyrywanie podrostu drzew i krzewów w porze późnojesiennej jednorazowo na pow. około 0,5 ha w nawrotach 2 – letnich; wyznaczenie powierzchni do zabiegu po pracach monitoringowych);
- oraz działaniami związanymi z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania obejmującymi:
- eliminację gatunków obcych w drzewostanie (systematyczne usuwanie dębu czerwonego i modrzewia w cięciach pielęgnacyjnych oraz sukcesywne podsadzanie gatunkami pożądanymi (dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy));
 - regulację zwarcia drzewostanu (usunięcie nadmiaru graba w pierwszych dwóch nawrotach cięć pielęgnacyjnych).

Planuje się również monitoring realizacji działań ochronnych z związanych utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania, polegający na przygotowaniu przez Nadleśnictwo Gościeradów informacji z wykonanych zabiegów gospodarczych w obrębie obu siedlisk i przedłożenie ich w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie co trzy lata od momentu zatwierdzenia Planu Zadań Ochronnych.

Ponadto w stosunku do siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) zaplanowano monitoring realizacji działań ochronnych z związanych ochroną czynną – w każdym z wydzieleniu po 2 zdjęcia fitosocjologiczne w roku wykonywania zabiegów ochrony czynnej „wyrywanie podrostu drzew i krzewów w porze późnojesiennej jednorazowo na pow. około 0,5 ha w nawrotach 2 – letnich”, a następnie w 2 i 5 roku po zabiegu 1 zdjęcie na powierzchni objętej zabiegiem, w tym 2 powierzchnie referencyjne (miesiąc czerwiec-lipiec).

Monitoring dotyczący stanu zachowania obejmuje ocenę stanu ochrony obu przedmiotów ochrony z zastosowaniem metodyki Państwowego Monitoringu Środowiska opracowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Przeprowadzenie oceny stanu ochrony dla obu siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony zaplanowane jest w 4 i 9 roku obowiązywania Planu Zadań Ochronnych z uwzględnieniem parametru „struktura i funkcje” dla siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) oraz parametrów „powierzchnia siedliska” i „struktura i funkcje” dla siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*).

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie obwieszczeniem znak: WST IV.6320.3.1.2012.MS z dnia 19 lipca 2012 r., zawiadomił o przystąpieniu do opracowywania projektu planu zadań ochronnych dla ww. obszaru Natura 2000 oraz możliwości złożenia uwag i wniosków do założeń przedmiotowego dokumentu.

W trakcie procesu planistycznego, w budynku Nadleśnictwa Gościeradów w Gościeradowie (powiat kraśnicki, gmina Gościeradów, adres: 23-275 Gościeradów, ul. Folwark 1) przeprowadzono trzy spotkania dyskusyjne, które odbyły się w dniach 30 lipca, 14 sierpnia i 18 września 2012 r. z udziałem Zespołu Lokalnej Współpracy, biorącego udział w tworzeniu dokumentacji do planu zadań ochronnych.

Do prac nad określeniem działań ochronnych (w zespole roboczym, zwanym Zespołem Lokalnej Współpracy) zostali zaproszeni przedstawiciele podmiotów reprezentujących kluczowe grupy interesu, czyli: administracji publicznej, placówek naukowych, organizacji pozarządowych, lokalnych mediów oraz osób prywatnych, których działalność może być w jakikolwiek sposób powiązana z obszarem Natura 2000, tj.: Starostwo Powiatowe w Kraśniku, Urząd Gminy Gościeradów, Urząd Gminy Dzierzkowice, Urząd Miejski w Annopolu, Nadleśnictwo Gościeradów w Gościeradowie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, Lubelski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Elizówce, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie, Towarzystwo dla Natury i Człowieka w Lublinie, Lokalna Grupa Działania Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku, Kraśnickie Towarzystwo Regionalne w Kraśniku, Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Gościeradów w Gościeradowie Ukazowym, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju gminy Annopol w Annopolu, Towarzystwo Przyjaciół Gościeradowa w Gościeradowie, Klub Przyrodników w Świebodzinie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Obwieszczeniem z dnia 8 października 2013 r. znak: WST IV.6320.3.9.2012.MS Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1,2,3,4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.) i w związku z art. 28 ust.4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.). Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (Dziennik Wschodni) w dniu 8 października 2013 r. Obwieszczenie było również wywieszane na tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie – w dniach od 8 do 29 października 2013 r. oraz Urzędu Miejskiego w Annopolu – w dniach od 8 do 28 października 2013 r., Urzędu Gminy Gościeradów – w dniach od 8 do 31 października 2013 r., Urzędu Gminy Dzierzkowice – w dniach od 8 do 29 października 2013 r.

Podmioty zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Wpłynęły następujące wnioski:

1. **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie pismem z dnia 25.10.2013 r. (data wpływu: 29.10.2013 r.) znak: ZO-7327-27-1/12 wystąpiła z uwagami i wnioskami do zarządzenia RDOŚ w Lublinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007 dotyczącymi:**
 - a) **usunięcia z załącznika nr 5 z kolumny pn. „Obszar wdrażania” oddziałów 24a i 88a leśnictwa Dąbrowa z uwagi na nie stwierdzenie w wymienionych oddziałach występowania siedliska 9110 Ciepłolubne dąbrowy podczas inwentaryzacji przeprowadzonej przez Lasy Państwowe.**

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie stwierdza co następuje:

W trakcie sporządzania projektu planu zadań ochronnych zasięg siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy w obszarze Natura 2000 Gościeradów PLH060007, jak również jego stan ochrony oraz zagrożenia określono na podstawie:

- danych opracowanych przez Wojewódzki Zespół Specjalistyczny, który utworzony był przy Wojewódzkim Konserwatorze Przyrody, którego prace posłużyły do przygotowania ostatecznej listy proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty i przekazania do Komisji Europejskiej. Zgodnie z danymi WZS w oddziałach siedlisko przyrodnicze 9110 Ciepłolubne dąbrowy występuje

w oddziałach 14a, 18a, 19a, 23c, 25a, 26b, 27a,b, 28a, 75f, 88c, 89c, 257c, 258c, 263d, 264d, 268c,d, 280b leśnictwa Dąbrowa;

- Raportu rocznego dla siedliska 9110 Ciepłolubne dąbrowy na obszarze Natura 2000 Gościeradów PLH060007 obejmującego 6 stanowisk zlokalizowanych w oddziałach 16c, 24a, 25a, 26b/27a, 88a, 89c leśnictwa Dąbrowa oraz raportów dla poszczególnych stanowisk sporządzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez GIOŚ (Rok 2006, Ekspert: Marek Kucharczyk). Wyniki raportów odnoszące się do stanowisk siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy w oddziałach 24a, 25a, 26b/27a, 88a, 89c leśnictwa Dąbrowa przytoczone są w dokumentacji pzo w części dotyczącej oceny stanu ochrony (kolumna pn. „*Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2*” tabeli 3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem) stanowisk objętych zakresem prac terenowych uzupełniających wykonanych na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007 (tj. oddziałach, 24a, 25a, 26b/27a, 88a, 89c, 280b leśnictwa Dąbrowa);

- powszechnej inwentaryzacji przyrodniczej wykonanej w Lasach Państwowych w latach 2006-2007;

- Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Gościeradów na okres 01.01.2006 - 31.12.2015;

- prac terenowych uzupełniających wykonanych na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007 m. in. w celu weryfikacji danych przyrodniczych zawartych w ww. dokumentach. Zakres prac terenowych uzależniony był od statusu oraz dotychczasowego rozpoznania przedmiotu ochrony w Obszarze. Efektem tych prac było zaktualizowanie informacji dotyczących: rozmieszczenia siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy w Obszarze (ostatecznie wyróżniono płaty siedliska w oddziałach 23c, 24a, 25a, 26b, 27a,b, 88a,c, 89c, 268c,d, 280b leśnictwa Dąbrowa), oceny stanu ochrony (z zastosowaniem metodyki PMS opracowanej przez GIOŚ) i zagrożeń dla przedmiotu ochrony, co posłużyło w dalszej kolejności do wyznaczenia celów działań ochronnych i zaplanowania tychże działań, w tym również w zakresie dalszego monitoringu stanu ochrony (przewidzianego w oddziałach 24a, 26b/27a, 88a, 89c, 268d, 280b leśnictwa Dąbrowa). W omawianym przypadku odnoszącym się do siedliska przyrodniczego zajmującego duże powierzchnie, podlegające tradycyjnej gospodarce leśnej i od niej zależnego, ocenę stanu ochrony przeprowadzono w reprezentacyjnej próbie płatów (tj. oddziałach 24a, 25a, 26b/27a, 88a, 89c, 280b leśnictwa Dąbrowa), po czym oszacowano stan całych zasobów i zidentyfikowano powtarzające się zagrożenia i problemy. Wyniki prac terenowych znalazły swoje odzwierciedlenie w dokumentacji pzo wykonanej na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych (w szczególności kolumna pn. „*Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej wg skali FV, UI, U2*” tabeli 3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem).

Mając na uwadze powyższe RDOŚ w Lublinie odrzucił wniosek o usunięcie z załącznika nr 5 zarządzenia RDOŚ w Lublinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007 (z kolumny pn. „*Obszar wdrażania*”) oddziałów 24a i 88a leśnictwa Dąbrowa dotyczących siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy. Nadmieni się ponadto, że plan zadań ochronnych zakłada weryfikację tego przedmiotu ochrony, poprzez działanie ochronne pn. „*Wydzielenie i skartowanie płatów siedliska 9110, wyznaczenie powierzchni do ochrony czynnej*” polegające na wykonaniu badań glebowych oraz pełnej dokumentacji fitosocjologicznej płatów siedliska (aktualnych i potencjalnych stanowisk).

b) usunięcia lub modyfikacji zapisów z załącznika nr 5 dotyczących siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy odnoszących się działań ochronnych pn.:

- *Eliminacja gatunków obcych w drzewostanie (Usunięcie dębu czerwonego i modrzewia w pierwszych dwóch nawrotach cięć pielęgnacyjnych)*, gdyż występuje on kępowo wewnątrz drzewostanu i rzędowo wzdłuż dróg, co skutkuje powstaniem luk i wylesionych pasów wzdłuż dróg. Wg opinii RDLP dąb czerwony należy usuwać sukcesywnie podczas wykonywania kolejnych zabiegów pielęgnacyjnych podsadzając w jego miejsce pożądane gatunki. Za nieuzasadnioną uznano całkowitą eliminację modrzewia ze składu drzewostanu występującego na tym terenie od wieków. RDLP proponuje zastosować zapis: „*Ograniczenia gatunków obcych w drzewostanie. Systematyczne zmniejszanie udziału dębu czerwonego w drzewostanach w wyniku prowadzenia cięć pielęgnacyjnych*”

RDOŚ po ponownym przeanalizowaniu danych uznał po części za zasadne stanowisko RDLP. W związku z tym dokonano zmiany zaplanowanego zakresu prac dla zadania pn. *Eliminacja*

gatunków obcych w drzewostanie modyfikując zapis „Usunięcie dębu czerwonego i modrzewia w pierwszych dwóch nawrotach cięć pielęgnacyjnych” i zastępując go sformułowaniem „Systematyczne usuwanie dębu czerwonego i modrzewia w cięciach pielęgnacyjnych oraz sukcesywne podsadzanie gatunkami pożądanymi (dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy)”. Spośród 6 stanowisk siedliska przyrodniczego 91I0 Ciepłolubne dąbrowy poddanych ocenie stanu ochrony tylko jedno uzyskało ocenę niezadowalającą (U1) dotyczącą wskaźnika „Gatunki obce w drzewostanie”, a pozostałe 5 ocenę złą (U2) - oznacza to, że na większości przebadanych stanowisk występuje współdominacja gatunków obcych geograficznie i ekologicznie. Taka ocena wskaźnika bezpośrednio determinuje ocenę (U2) całego parametru „struktura i funkcje” dla stanowiska, jak i ocenę ogólną stanu ochrony siedliska w Obszarze (U2). Nie możliwe jest w takim wypadku odstępianie od eliminowania modrzewia z siedliska, jednakowoż zaznacza się, że całkowite wyeliminowanie obcych geograficznie gatunków obecnych w drzewostanie będzie możliwe najwcześniej w następnym okresie planowania. Podkreśla się jednak, że dąb czerwony jest gatunkiem inwazyjnym i należy dążyć do jak najszybszego wyeliminowania go z siedliska.

- *Regulacja zwarcia drzewostanu (Usunięcie nadmiaru graba w pierwszych dwóch nawrotach cięć pielęgnacyjnych)*. Wg RDLP grab w wydzieleniach stanowiących obszar wdrażania przedmiotowego działania ochronnego występuje w pierwszym piętrze i podszycie. Usuwanie podszytu grabowego wykracza zdaniem RDLP poza zakres zabiegów pielęgnacyjnych wykonywanych w ramach gospodarki leśnej, bowiem jest to zabieg ochronny i zgodnie z art. 39 ustawy o ochronie przyrody oraz przepisami ustawy o lasach koszty wykonania tego zabiegu nie będą mogły być pokryte ze środków Lasów Państwowych, a w związku z tym Nadleśnictwo Gościeradów może być wskazane jako organ odpowiedzialny jedynie za wykonanie zabiegu usuwania graba z pierwszego piętra drzewostanu. Wnosi tym samym o zmianę zapisu na: „*Regulacja zwarcia drzewostanu (Zmniejszenie udziału graba występującego w pierwszym piętrze drzewostanu, w pierwszych dwóch nawrotach cięć pielęgnacyjnych)*”.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie stwierdza co następuje:

W art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.) wprowadzono szczególne rozwiązania przekazujące z mocy prawa na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe znajdujące się na obszarze Natura 2000 realizację zadań w zakresie ochrony przyrody właściwemu nadleśniczemu. Zakres tych zadań może być różny w zależności od obszaru i będzie determinowany postanowieniami planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000, uwzględnionych w planie urządzenia lasu (PUL), a dokładnie w programie ochrony przyrody PUL zgodnie z podziałem przyjętym w zał. 4 *Ramowych wytycznych w sprawie projektowania w planie urządzenia lasu zadań z zakresu ochrony przyrody dla obszaru Natura 2000 na gruntach w zarządzie nadleśnictwa* opracowanych przez zespół powołany przez Ministra Środowiska (złożony z przedstawicieli Ministerstwa Środowiska, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej, regionalnych dyrekcji ochrony środowiska i regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych) i wprowadzonych do stosowania przez Głównego Konserwatora Przyrody pismem z dnia 26 marca 2013 r. znak: DLP-lpn-611-30/11994/12/13/JŁ.

Na gruncie tego rozwiązania należy zwrócić uwagę również na fakt, że na terenie obszaru Natura 2000, w skład którego wchodzi tereny zarządzane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, będzie występował dualizm wśród podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań w zakresie ochrony przyrody. Generalnie będą one należały do nadzorującego obszar Natura 2000 (RDOŚ zgodnie z art. 27a ust. 2), natomiast w przypadku określonym w 32 ust. 4 ustawy do właściwego nadleśniczego, który wykonuje je samodzielnie. Dlatego też w tych sytuacjach może zyskiwać na znaczeniu funkcja koordynacyjna, przyznana regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska (na obszarze swojego działania) w 32 ust. 3 ustawy.

Mając na uwadze powyższe w opinii RDOŚ przytoczona argumentacja RDLP jest błędna, bowiem odpowiedzialność za wykonanie zadań z zakresu ochrony przyrody na obszarze Natura 2000 i finansowanie wykonania tychże zadań są odrębnymi kwestiami. W myśl art. 32 ust. 4 ustawy

o ochronie przyrody odpowiedzialnym za wykonanie zadań z zakresu ochrony przyrody (jakim niewątpliwie jest przedmiotowe działanie w całości jego brzmienia), czyli zarówno ochrony czynnej, jak i utrzymania bądź modyfikacji metod gospodarowania, na terenie obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007, odpowiedzialny jest miejscowy nadleśniczy, tj. Nadleśniczy Nadleśnictwa Gościeradów. Nadmienia się, że dotyczy to zarówno siedlisk leśnych, jak i nieleśnych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000, a zlokalizowanych na gruntach będących w zarządzie nadleśnictwa. Art. 39 tejże ustawy odnosi się jedynie do kosztów związanych z wdrożeniem i funkcjonowaniem sieci obszarów Natura 2000 wskazując na możliwe źródła finansowania.

Należy przy tym wyjaśnić, że każde działanie w zakresie ochrony środowiska wiąże się z koniecznością ponoszenia mniejszych lub większych nakładów finansowych. W [art. 8](#) "dyrektywy siedliskowej" zostały określone, co prawda, zasady współfinansowania przez Unię Europejską ochrony środowiska na terenie obszarów Natura 2000. Posłużenie się jednak w tym przepisie pojęciem współfinansowania wskazuje jednoznacznie, iż zadania te powinny być realizowane przy udziale finansowym państw członkowskich. Generalnie zadania w zakresie ochrony przyrody mogą liczyć na dofinansowanie na zasadach wynikających z [rozporządzenia](#) (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 maja 2007 r. w sprawie instrumentów finansowych na rzecz środowiska (Life+) (Dz. Urz. UE L 149, s. 1), w którego [art. 1 ust. 2](#) określono, że ogólnym celem Life+ jest przyczynianie się do wdrażania, aktualizacji oraz rozwoju wspólnotowej polityki i prawodawstwa w dziedzinie środowiska, uwzględniania w tym w zakresie kwestii środowiskowych w innych politykach, a tym samym przyczynianie się do zrównoważonego rozwoju. Life+ wspiera w szczególności wdrożenie szóstego wspólnotowego programu działań w zakresie ochrony środowiska naturalnego, ustanowionego [decyzją](#) 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. (Dz. Urz. UE L 242, s. 1), w tym strategii tematycznych, ponadto finansuje środki i projekty z europejską wartością dodaną realizowane w państwach członkowskich. Bez względu na wszystko niezbędny jest jednak udział finansowy państwa członkowskiego.

Polski ustawodawca przewidział, że na ten cel mogą być przeznaczone środki budżetowe oraz środki funduszy celowych. W przypadku środków budżetowych nie ma wątpliwości, ponieważ to budżet państwa będzie finansował określone działania związane z funkcjonowaniem obszaru Natura 2000. Natomiast jeżeli chodzi o fundusze celowe, to jak sama nazwa wskazuje, ustawodawca przewidział możliwość przeznaczenia na cele związane z ochroną środowiska na obszarze Natura 2000 środków pozabudżetowych pozostających w dyspozycji funduszy celowych. W rozpatrywanym przypadku będą nimi w głównej mierze fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej powoływane do życia na podstawie prawa ochrony środowiska.

Nie wyłącza to oczywiście możliwości pozyskiwania środków na realizację zadań związanych z funkcjonowaniem obszaru Natura 2000 z innych źródeł. Państwo nie ma jednak bezpośredniego wpływu na podmioty dysponujące środkami na ten cel, w związku z czym nie zostały one wymienione w [art. 39](#) ustawy.

Stanowisko to znajduje również swoje odzwierciedlenie w wspomnianych wcześniej *Ramowych wytycznych w sprawie projektowania w planie urządzenia lasu zadań z zakresu ochrony przyrody dla obszaru Natura 2000 na gruntach w zarządzie nadleśnictwa*, które m.in. odnosząc się do kwestii określania działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie (w programie ochrony przyrody PUL) ustalają, że:

- Wykonywanie działań ochronnych dotyczących ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, które związane są z gospodarką leśną, finansowane jest ze środków własnych Lasów Państwowych zgodnie z ustawą o lasach, a w pozostałych przypadkach finansowanie odbywa się zgodnie z art. 39 ustawy o ochronie przyrody.
- Za realizację i prowadzenie monitoringu realizacji celów działań ochronnych odpowiedzialny jest dyrektor RDLP, a monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony i uzupełnianie wiedzy dyrektor rdoś.

Mając na uwadze powyższe RDOŚ w Lublinie odrzucił wniosek o zmodyfikowanie zapisu przedmiotowego działania ochronnego w wersji proponowanej przez RDLP.

c) usunięcia lub modyfikacji zapisów z załącznika nr 5 dotyczących siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) odnoszących się działań ochronnych pn.:

- *Zmniejszenie udziału sosny i modrzewia w drzewostanie (Usuwanie sosny i modrzewia w cięciach pielęgnacyjnych)*. Wg RDLP należy usunąć lub zmodyfikować treść tego działania z uwagi na to, że w oddziale 256d rosną drzewostany sosnowe z niewielką domieszką innych gatunków, a w oddziałach 63c, 64d,f, 65b, 67b, 68c rosną drzewostany sosnowo-modrzewiowe w wieku ok. 80 lat – usuwanie sosny i modrzewia możliwe jest jedynie po osiągnięciu wieku rębności i możliwe do zrealizowania sukcesywnie za 30-50 lat w trakcie wykonywania cięć rębnych. Przeprowadzenie takiego działania na wymienionych powierzchniach w ciągu 10 lat jest gospodarką dewastacyjną skutkującą przerwaniem zwarcia i gwałtownym spadkiem zadrzewienia, powstania na znacznych powierzchniach o cechach zrębów zupełnych zagrożenia dla pozostawionych drzew oraz degradacji (zdziczenia, zachwaszczenia) runa. Ponadto informuje się w oddziałach 62b i 64 c występują kępy modrzewia w wieku ok. 40lat – wycięcie spowoduje powstaniem luk. Bardziej racjonalne jest zatem stopniowe zmniejszanie zadrzewienia w kępach modrzewiowych i sukcesywne podsadzanie gatunków charakterystycznych dla grądu. W oddziale 29b zarówno modrzew jak i sosna nie występują. Nadmienia się również, że działania w zakresie radykalnego zmniejszania udziału sosny i modrzewia skutkują znacznymi stratami Skarbu Państwa z tytułu przedwczesnego wyrębu. Wnioskuje się zatem o usunięcie wymienionych wydzielen z kolumny pn. „*Obszar wdrażania*”.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie stwierdza co następuje:

W lasach gospodarczych na siedlisku grądu możliwe są takie formy gospodarki, które będą racjonalnym kompromisem między ochroną ekosystemów grądów a potrzebami gospodarczymi. Korzystne jest przyjęcie dla grądów niestandardowych typów gospodarczych drzewostanu. Celem gospodarki powinny być drzewostany grabowo-dębowe, lokalnie lipowo-dębowe lub grabowo-lipowe, raczej bez udziału sosny i modrzewia. Sztuczne drzewostany, pochodzące z sadzenia np. sosny na siedlisku grądu, mogą podlegać przebudowie. Zwykle można wykorzystać spontaniczny proces wkraczania graba. Mogą tu znaleźć zastosowanie rozmaite rodzaje rębni, z preferencją złożonych rębni stopniowych.

Zgodnie z obowiązującym PUL dla Nadleśnictwa Gościeradów w oddziale:

- 256d występuje drzewostan w wieku 51 lat, wiek rębności 100 lat, przeważająco sosnowo-modrzewiowy (o udziale gatunków 6So, 2Md, 2 Db), gospodarczy typ drzewostanu BkDb (niezgodny).
- 63c - występuje drzewostan w wieku 83 lat, wiek rębności 100 lat, modrzewiowy, gospodarczy typ drzewostanu BkDb (częściowo zgodnym).
- 64d,f - występuje drzewostan w wieku 75-78 lat, wiek rębności 100 lat, przeważająco modrzewiowy (o udziale gatunków d- 6Md, 2 Db, 1Gb, 1Gb; f- 9Md, 1Gb), gospodarczy typ drzewostanu BkDb (częściowo zgodny).
- 65b - występuje drzewostan w wieku 78 lat, wiek rębności 100 lat, przeważająco modrzewiowy (o udziale gatunków 7Md, 2 Db, 1Gb), gospodarczy typ drzewostanu BkDb (częściowo zgodny).
- 67b - występuje drzewostan w wieku 77 lat, wiek rębności 100 lat, przeważająco sosnowy (o udziale gatunków 9So, 1Gb), gospodarczy typ drzewostanu BkDb (niezgodny).
- 68c - występuje drzewostan w wieku 78 lat, wiek rębności 100 lat, przeważająco sosnowy (o udziale gatunków 8So, 1Db, 1Gb), gospodarczy typ drzewostanu BkDb (niezgodny).
- 62b – występują kępy modrzewia w wieku 37 lat oraz modrzew 81-letni w przestojach pojedynczo, gospodarczy typ drzewostanu BkDb (zgodny), wiek rębności 140 lat, gospodarczy typ drzewostanu BkDb (zgodny).

- 64 c - występują kępy modrzewiu w wieku 24 lat oraz modrzew 37 letni w warstwie drzew w znikomym udziale (4Db.s, 1Bk, 1Św, 1Md, 2Db.s, 1Bk), wiek rębności 140 lat, gospodarczy typ drzewostanu BkDb (zgodny).
- 29b - występuje drzewostan w wieku 78 lat, wiek rębności 140 lat, dębowy, gospodarczy typ drzewostanu BkDb (częściowo zgodny).

RDOŚ w po ponownym przeanalizowaniu danych uznał za zasadne stanowisko RDLP. Mając na uwadze powyższe uznano bowiem, że w ww. oddziałach obniżenie udziału sosny i modrzewia w ramach cięć pielęgnacyjnych nie będzie możliwe z uwagi na wiek drzewostanu. Jednakowoż drzewostany pochodzące z sadzenia sosny i modrzewia na siedlisku gradu, zwłaszcza w wydzieleniach, w których gospodarczy typ drzewostanu jest niezgodny lub częściowo zgodny, powinny podlegać przebudowie z zastosowaniem złożonych rębni złożonych o wydłużonym okresie odnowienia. Ujęcie w pzo takiego działania będzie możliwe jednak najwcześniej w następnym okresie planowania.

Wobec powyższego, wyłączono wymienione wyżej wydzielenia z obszaru wdrażania działania ochronnego pn. *„Zmniejszenie udziału sosny i modrzewia w drzewostanie”* (nadmienia się, że oddział 29b został omyłkowo ujęty) i doprecyzowano zakres prac o dodanie do zapisu *„Usuwanie sosny i modrzewia w cięciach pielęgnacyjnych”* sformułowania *„Stopniowe zmniejszanie udziału oraz sukcesywne wprowadzanie lipy drobnolistnej i klonu pospolitego”*.

Zmiany w zakresie przedmiotowego działania pociągają za sobą zmianę treści celów zadań ochronnych, a mianowicie: *„Zmniejszenie udziału gatunków obcych ekologicznie (sosna zwyczajna) w drzewostanie do poziomu poniżej 10%”* zastępuje się sformułowaniem *„Zmniejszenie udziału gatunków obcych ekologicznie (sosna zwyczajna) w drzewostanie”*, *„Usunięcie gatunków obcych geograficznie (modrzew europejski, dąb czerwony) w drzewostanie i zapobieganie ich rozprzestrzenianiu”* zastępuje się sformułowaniem *„Zmniejszenie udziału gatunków obcych geograficznie (modrzew europejski, dąb czerwony) w drzewostanie i zapobieganie ich rozprzestrzenianiu”*, *„Zwiększenie udziału łącznego graba, klonu i lipy w drzewostanie do poziomu powyżej 20%”* na *„Zwiększenie udziału łącznego graba, klonu i lipy w drzewostanie”*. Zrealizowanie celów w pierwotnym brzmieniu będzie możliwe najwcześniej w następnym okresie planowania.

- *Zapobieganie rozprzestrzenianiu się dębu czerwonego (Usunięcie owocujących osobników dębu czerwonego w pierwszych dwóch nawrotach cięć pielęgnacyjnych)* . Wg RDLP dąb czerwony w obszarze wdrażania przedmiotowego działania występuje w kępowej formie zmieszania i wzdłuż pasów dróg, wobec czego usunięcie jest niezasadne i spowoduje powstanie luk i wylesionych pasów wzdłuż dróg. Bardziej racjonalne zdaniem RDLP będzie stopniowe zmniejszanie zadrzewienia w kępach i pasach dębu czerwonego i sukcesywne podsadzanie gatunków charakterystycznych dla gradu, w związku z tym proponuje zmodyfikować zapis dotyczący tego zadania na: *„Zapobieganie rozprzestrzenianiu się dębu czerwonego. Systematyczne usuwanie owocujących osobników dębu czerwonego”*.

RDOŚ po ponownym przeanalizowaniu danych uznał za zasadne stanowisko RDLP. W związku z tym dokonano modyfikacji zaplanowanego zakresu prac dla zadania pn. *Zapobieganie rozprzestrzenianiu się dębu czerwonego* rezygnując z zapisu *„Usunięcie owocujących osobników dębu czerwonego w pierwszych dwóch nawrotach cięć pielęgnacyjnych”* i zastępując go sformułowaniem *„Systematyczne usuwanie owocujących osobników dębu czerwonego w cięciach pielęgnacyjnych i sukcesywne podsadzanie lipą drobnolistną i klonem pospolitym”*. Podkreśla się jednak, że dąb czerwony jest gatunkiem inwazyjnym i należy dążyć do jak najszybszego wyeliminowania go z siedliska.

Zmiany w zakresie przedmiotowego działania pociągają za sobą zmianę treści celu zadań ochronnych, a mianowicie *„Usunięcie gatunków obcych geograficznie (modrzew europejski, dąb czerwony) w drzewostanie i zapobieganie ich rozprzestrzenianiu.”* zastępuje się sformułowaniem *„Zmniejszenie udziału gatunków obcych geograficznie (modrzew europejski, dąb czerwony) w drzewostanie i zapobieganie ich rozprzestrzenianiu”*.

- *Zwiększenie udziału martwego drewna (Stopniowe pozostawianie martwego drewna (leżącego i stojącego) w drzewostanie do osiągnięcia wskaźnika powyżej 3% zasobności).* W opinii RDLP brak jest bowiem szczegółowej metodyki określania ilości martwego drewna niezbędnego do pozostawienia w drzewostanie, a pozostawienie martwego drewna leżącego i stojącego w ilości ponad 3% zasobności drewna jest wartością zawyżoną i spowoduje zagrożenie stabilności drzewostanów, zwłaszcza że na dużych fragmentach siedliska rosną lasy sosnowe i sosnowo-modrzewiowe. Wnosi się również uwagę, że pozostawianie dużej ilości martwego drewna w drzewostanach sosnowych i sosnowo-modrzewiowych prowadzić będzie do zwiększenia udziału gatunków związanych z martwym drewnem sosnowym i modrzewiowym co nie jest zgodne z zasadami ochrony siedliska grądu. W związku z czym wnioskuje o usunięcie w zapisie konieczności osiągnięcia wskaźnika 3% zasobności.

RDOŚ po ponownym przeanalizowaniu danych dotyczących oceny stanu ochrony siedliska w obszarze stwierdza, że ocena U2 (stan zły) obu wskaźników dotyczących ilości martwego drewna na obszarze całego siedliska przyrodniczego wynika z niewystarczającego wieku drzewostanu. Stanowiska Gościeradów I i II charakteryzuje drzewostan w wieku średnio ok. 75 lat i brak drzew w wieku powyżej 100 lat, natomiast stanowisko Gościeradów III to las w wieku średnio poniżej 50 lat. W tej sytuacji osiągnięcie wskaźnika łącznych zasobów martwego drewna powyżej 3% zasobności żywego drzewostanu (tj. oceny U1 – stan niezadowolający) polegające na pozostawianiu martwego drewna (leżącego i stojącego) jest niemożliwe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych, gdyż w drzewostanie w takim wieku i bez obecności starodrzewu nie wytworzy się w tym czasie oczekiwana ilość martwego drewna. Tym bardziej poprawa wskaźnika martwe drewno stojące lub leżące z oceny U2 na wyższą U1 (czyli wytworzenie się co najmniej 3szt./ha drewna martwego o parametrach >3m długości i >50 cm grubości) jest nieosiągalna. W związku z tym dokonano modyfikacji zaplanowanego zakresu prac dla działania pn. *Zwiększenie udziału martwego drewna* rezygnując z zapisu „*Stopniowe pozostawianie martwego drewna (leżącego i stojącego) w drzewostanie do osiągnięcia wskaźnika powyżej 3% zasobności.*”, pozostawiając jedynie zapis „*pozostawianie martwego drewna (leżącego i stojącego) w drzewostanie*”.

Zmiany w zakresie przedmiotowego działania pociągają za sobą zmianę treści celu zadań ochronnych, a mianowicie „*Zwiększenie udziału martwego drewna do poziomu 3% miąższości drzewostanu*” zastępuje się sformułowaniem „*Zwiększenie udziału martwego drewna*”. Zrealizowanie celu w pierwotnym jego brzmieniu będzie możliwe najwcześniej w następnym okresie planowania.

- *Wprowadzanie pożądanych gatunków liściastych (Rozpoczęcie przebudowy drzewostanów z wykorzystaniem rębni złożonych o długim i bardzo długim okresie odnowienia. Posażenie lipy drobnolistnej i klonu pospolitego).* W opinii RDLP w Lublinie działanie to zaplanowane jest w obrębie drzewostanów, których wiek nie pozwoli na rozpoczęcie użytkowania rębego (przebudowy z wykorzystaniem rębni) w okresie obowiązywania planu, a dopiero w dalszej perspektywie, wobec tego wnioskuje o usunięcie tego zadania z planu zadań ochronnych, gdyż nie będzie ono możliwe do wykonania. Zwraca się również uwagę na konieczność zmian treści celów działań ochronnych i proponuje nowe ich brzmienia.

RDOŚ po ponownym przeanalizowaniu danych uznał za zasadne stanowisko RDLP. Zgodnie z obowiązującym PUL dla Nadleśnictwa Gościeradów w oddziałach wymienionych jako obszar wdrażania przedmiotowego działania tj.: 31j, 45b,f,g, 46a, 48a, 63c, 64d,f, 65b, 66b, 67b, 68c, 42c, 42d, 77a (obręb Gościeradów) średni wiek drzewostanu wynosi ok. 70-75 lat (wiek rębności głównie 100 i 140 lat). Działanie to możliwe będzie do wykonania najwcześniej w następnym okresie planowania.

Rezygnacja z przedmiotowego działania, jak również pozostałe modyfikacje, opisane powyżej, pociągają za sobą zmianę treści celów działań ochronnych (o czym już wspomniano przy kolejno

rozpatrywanych uwagach i wnioskach). Propozycje RDLP odnośnie nowych zapisów celów działań ochronnych pokrywają się z modyfikacjami wprowadzonymi przez RDOŚ w treści planu. Ostatecznie cele sformułowano następująco:

1. *Zmniejszenie udziału gatunków obcych ekologicznie (sosna zwyczajna) w drzewostanie.*
2. *Zmniejszenie udziału gatunków obcych geograficznie (modrzew europejski, dąb czerwony) w drzewostanie i zapobieganie ich rozprzestrzenianiu.*
3. *Zwiększenie udziału martwego drewna.*
4. *Zwiększenie różnorodności gatunkowej drzewostanu właściwego dla dojrzałego grądu do poziomu minimum 2-3 gatunki.*
5. *Zwiększenie udziału łącznego graba, klonu i lipy w drzewostanie.*

d) usunięcia z zał. nr 3 zagrożenia B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji w odniesieniu do siedliska przyrodniczego 91I0 Ciepłoluble dąbrowy. W opinii RDLP zapis „Płaty siedliska nie są wyróżnione w podziale leśnym i w określanych działaniach gospodarczych traktowane według ogólnie przyjętych zasad” nie jest uzasadniony w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe zgodnie z „Zasadami Hodowli Lasu”. RDLP wyjaśnia, że wszystkie zinwentaryzowane płaty siedlisk przyrodniczych są wykazywane w programach ochrony przyrody oraz na mapach stanowiących załączniki do tych programów.

RDOŚ mając na względzie m.in. poprzednie uwagi RDLP dotyczące usunięcia z załącznika nr 5 z kolumny pn. „Obszar wdrażania” oddziałów 24a i 88a leśnictwa Dąbrowa z uwagi na nie stwierdzenie w wymienionych oddziałach występowania siedliska 91I0 Ciepłoluble dąbrowy podczas inwentaryzacji przeprowadzonej przez Lasy Państwowe w latach 2006-2007 (co jak wspomniano już nie koresponduje z ustaleniami dotyczącymi rozmieszczenia siedliska w Obszarze zawartymi w dokumentacji pzo), a także zawartość Programu Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Gościeradów na okres 01.01.2006-31.12.2015 (gdzie znikome informacje na temat obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007 znajdują się w rozdziale „4.1. Obszary NATURA 2000 projektowane”) nie może zgodzić się ze stanowiskiem RDLP, że opis zagrożenia nie jest uzasadniony w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe na terenie Nadleśnictwa Gościeradów.

Zdaniem RDOŚ wątpliwości budzi adekwatność i kompletność danych dotyczących siedliska zawartych w POP Nadleśnictwa Gościeradów (z uwzględnieniem których prowadzona jest gospodarka leśna) w stosunku do aktualnej wiedzy (uzyskanej w trakcie sporządzania pzo) na temat rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze. Za niewystarczające uznaje się przywołanie szczególnych zasad hodowli lasu w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych obowiązujących w Lasach Państwowych (tj. promowanie składów gatunkowych oraz zagospodarowanie drzewostanów zgodnie z charakterystycznym dla nich priorytetem ochronnym, na każdym etapie rozwoju drzewostanu odpowiednimi do osiągnięcia celu, dotychczas stosowanymi metodami hodowlanymi, których zakres powinien wynikać z potrzeb ustanowionej ochrony), gdyż zapewne w wydzieleniach 24a i 88a leśnictwa Dąbrowa (siedliskach przyrodniczych kwestionowanych przez RDLP i nie uwzględnionych w PUL i POP Nadleśnictwa Gościeradów) gospodarkę leśną prowadzi się według ogólnie przyjętych zasad.

W związku z powyższym wniosek o usunięcie przedmiotowego zagrożenia został odrzucony.

Analogiczne wnioski i uwagi jak powyższe RDLP w Lublinie złożyły: Nadleśnictwo Gościeradów pismem z dnia 28.10.2013 r. (data wpływu: 29.10.2013 r.) znak: ZG-732-22-2/13 oraz Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa Zarząd Oddziału w Lublinie pismem z dnia 28.10.2013 r. (data wpływu: 29.10.2013 r.) znak: L.dz.:22/13, które rozpatrzono jak powyżej.

Odpowiednich korekt dokonano również w dokumentacji planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007.

2) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska pismem z dnia 31.10.2013 r. (data wpływu 05.11.2013 r.) znak: DON-WP.082.1.103.2013.jb złożyła uwagi do projektu zarządzenia RDOŚ w Lublinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007 dotyczące:

- a) nieprawidłowego oznaczenia układu współrzędnych w zał. nr 1 i 5**
- b) nieprawidłowej nazwy obszaru Natura 2000 w zał. nr 2 i 3 i 5**
- c) nieodpowiedniego podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych w zał. nr 5**

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie uwzględniła wszystkie złożone przez GDOŚ uwagi do przedmiotowego dokumentu w sposób następujący:

a) W zał. 1 i 5 w miejscu użytego nieprawidłowego symbolu „PUWG 1992” układ współrzędnych płaskich prostokątnych oznaczono symbolem „PL-1992” zgodnie z ROZPORZĄDZENIEM RADY MINISTRÓW z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1247).

b) W zał. 2 i 3 i 5 w miejscu niepoprawnej nazwy obszaru Natura 2000 „PLH060007 Gościeradów” umieszczono zapis w formacie „Gościeradów PLH060007”.

c) W zał. nr 5 dokonano zmiany podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych: *Zapobieganie rozprzestrzenianiu się nawłoci późnej, Likwidowanie nowych ognisk obcych gatunków inwazyjnych, Zmniejszenie zwarcia podszytu* zaplanowanych dla przedmiotu ochrony 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) zastępując wpis „RDOŚ w Lublinie” zapisem „Nadleśnictwo Gościeradów”. Bowiem w art. 32 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.) wprowadzono szczególne rozwiązania przekazujące z mocy prawa na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe znajdujące się na obszarze Natura 2000 realizację zadań w zakresie ochrony przyrody właściwemu nadleśniczemu. Zatem odpowiedzialnym za wykonanie zadań z zakresu ochrony przyrody (jakim niewątpliwie jest przedmiotowe działanie), czyli zarówno ochrony czynnej, jak i utrzymania bądź modyfikacji metod gospodarowania, na terenie obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007, jest miejscowy nadleśniczy, tj. Nadleśniczy Nadleśnictwa Gościeradów. Nadmienia się, że dotyczy to zarówno siedlisk leśnych, jak i nieleśnych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000, a zlokalizowanych na gruntach będących w zarządzie nadleśnictwa. Zakres tych zadań może być różny w zależności od obszaru i będzie determinowany postanowieniami planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000, uwzględnionych w planie urządzenia lasu (PUL), a dokładnie w programie ochrony przyrody PUL zgodnie z podziałem przyjętym w zał. 4 „Ramowych wytycznych w sprawie projektowania w planie urządzenia lasu zadań z zakresu ochrony przyrody dla obszaru Natura 2000 na gruntach w zarządzie nadleśnictwa” opracowanych przez zespół powołany przez Ministra Środowiska (złożony z przedstawicieli Ministerstwa Środowiska, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, regionalnych dyrekcji ochrony środowiska i regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych) i wprowadzonych do stosowania przez Głównego Konserwatora Przyrody pismem z dnia 26 marca 2013 r. znak: DLP-lpn-611-30/11994/12/13/JŁ.

Odpowiednich korekt dokonano również w dokumentacji planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007.

3) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Lubelski Oddział Regionalny pismem z dnia 25.10. 2013 r. (data wpływu: 29.10.2013 r.) znak: BDSPB03-69113-04/WPROW-JS/13 złożyła uwagi do dokumentacji planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007 dotyczące nieprawidłowo sformułowanego zakresu odpowiedzialności tejże instytucji w tabeli 1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności informując jednocześnie, że ARiMR nie może być wskazana jako instytucja odpowiedzialna za doradztwo rolnicze. Bowiem zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 427 z późn. zm.) ARiMR, akredytowana na

podstawie przepisów odrębnych jako agencja płatnicza, realizuje zadania i kompetencje agencji płatniczej. Natomiast art. 35 ust. 1 ww. ustawy stanowi, że jednostki doradztwa rolniczego są obowiązane do informowania o warunkach i trybie udzielania pomocy, prowadzenia szkoleń dla podmiotów, których dotyczą działania objęte programem oraz odnośnie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy. Agencja w przedmiotowym piśmie wystąpiła również z wnioskiem o wykreślenie ARiMR LOR z listy instytucji kluczowych dla obszaru, z uwagi na fakt, że na obszarze Natura 2000 Gościeradów PLH060007 nie występują siedliska użytkowane rolniczo.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie uznając za zasadny uwzględniła wniosek ARiMR LOR i usunęła Agencję z listy instytucji kluczowych dla obszaru z dokumentacji planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* (Dz. U. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.), został uzgodniony przez Wojewodę Lubelskiego pismem z dnia 24 kwietnia 2014 r. znak: PN-I.0522.9.2014.GK.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana, m.in. ze środków budżetu państwa w tym w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie w okresie 10 lat wyniesie łącznie około 65 tys. zł. (kwota ta nie uwzględnia kosztów związanych z modyfikacją metod gospodarowania na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na terenach leśnych). Koszt działań z zakresu monitoringu działań ochronnych (monitoring stanu siedlisk) szacunkowo wyniesie około 6 tys. zł.

Koszty realizacji działań przewidzianych w planie będą pokrywane z funduszy celowych pozyskanych przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Lublinie.

Niniejszy akt normatywny oddziałuje na zarządcę gruntów, tj. Nadleśnictwo Gościeradów. Nie zawiera zapisów mogących skutkować wpływem na rynek pracy, nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczości, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, nie wpłynie także na sytuację i rozwój regionalny.